

Dentons Newsletter

Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob

18. července 2016

Níže jsme pro Vás připravili stručný popis vybraných změn v rámci zásadní novely zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob („**TOPO**“), která byla dne 13. června 2016 vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 183/2016 Sb. a v účinnost vstoupí dne 1. prosince 2016. Cílem změn je především rozšířit okruh trestných činů, za které může být právnická osoba trestně stíhána. Přijato bylo i ustanovení, které nově právnické osobě umožní zprostit se trestní odpovědnosti za jednání veškerých osob spjatých s takovou právnickou osobou bez rozdílu v případě nastavení vhodného interního compliance programu. Tato možnost dosud existovala pouze v případě řadových zaměstnanců. Novela se dotkne jak nových trestních případů, tak i těch, které dosud běží v případě, že nebudou k 1. prosinci 2016 dosud pravomocně skončeny.

Nejzásadnější body přijaté novely jsou:

1. rozšíření výčtu trestných činů, kterých se právnická osoba může dopustit;
2. zavedení obecného právního institutu vyvinění se z trestní odpovědnosti, pokud právnická osoba vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila;
3. zúžení trestní odpovědnost za činy spáchané osobami, které jsou oprávněny jednat za právnickou osobu, a to pouze na činy spáchané osobami ve vedoucím postavení;
4. rozšíření katalogu trestných činů, u nichž je vyloučena účinná lítost, na další korupční trestné činy;
5. rozšíření katalogu trestných činů, u nichž jsou vyloučeny zánik trestní odpovědnost a promlčení výkonu trestu

Kontakt

Ladislav Smejkal

Partner/advokát

D +420 236 082 242

M +420 775 220 975

ladislav.smejkal@dentons.com

1. Změny ve výčtu trestných činů

Novela výrazně rozšiřuje počet trestných činů, kterých se mohou právnické osoby dopustit. Mění se systém, kdy budou nově právnické osoby odpovědné za všechny zločiny nebo přečiny uvedené v trestním zákoníku, s výjimkou trestných činů vyjmenovaných v § 7 TOPO. Nově bude právnická osoba odpovědná kupř. za trestný čin zpronevěry, krádeže nebo porušování povinnosti při správě cizího majetku.

Původní právní úprava obsahovala taxativní výčet trestných činů, za které mohla být právnická osoba odpovědná. Změnou v přístupu k této otázce (na výčet negativní) došlo k rozšíření z původních 84 na zhruba 200 trestných činů. V trestných činech vyjmenovaných v § 7 zákona, které budou nadále z trestní odpovědnosti právnických osob vyňaty, se vyskytují nejčastěji činy, u kterých z povahy věci nelze předpokládat spáchání právnickou osobou.

Nově bude právnická osoba odpovědná i za trestný čin pomluvy.

2. Zavedení možnosti zproštění se trestní odpovědnosti

Schválený poslanecký pozměňovací návrh zařadil do zákona nové ustanovení, které umožňuje právnické osobě zprostit se trestní odpovědnosti (vyvinít se), pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila.

Trestní odpovědnost právnických osob je vystavěna na principu

přičitatelnosti, který váže odpovědnost právnické osoby na jednání vymezeného okruhu osob vykonávajících řídicí funkce, případně zaměstnanců.

Pro přičitatelnost jednání zaměstnanců již v minulosti platilo, že právnické osobě je možno přičítat trestný čin spáchaný při plnění pracovních úkolů pouze pokud zaměstnanec jednal na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu řídicích orgánů právnické osoby, případně proto, že orgány právnické osoby či řídicí osoby neprovedly taková opatření, která měly podle právních předpisů provést nebo která po nich lze spravedlivě požadovat.

Tímto se rozumí zejména neprovedení povinné nebo potřebné kontroly nad činností zaměstnanců či neučinění nezbytných opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Možnost zamezit přičitatelnosti trestného činu právnické osobě na základě interního compliance programu byla tedy v dřívější úpravě omezena pouze na vyvinění se z jednání řadových zaměstnanců.

V tomto směru dochází díky nové úpravě k významnému rozšíření možnosti využití tohoto institutu. Implementace compliance programu je možná například za pomoci proškolení zaměstnanců, zřízení vnitřního systému oznamování protiprávního jednání (whistleblower policy), případně na základě přijetí a zpřístupnění etického kodexu zaměstnancům. V souvislosti s novelou lze tedy předpokládat další rozšíření využití compliance programů u všech typů podnikatelských ale i ostatních subjektů. Díky zavedení tohoto typu programu a jeho důslednému dodržování lze učinit

závěr o vynaložení veškerého úsilí, které je možno na právnické osobě požadovat. Na základě tohoto závěru je nově možné vyvarovat se trestní odpovědnosti nejen za exces zaměstnance, ale i členů statutárního orgánu, zmocněnců a dalších osob, jejichž jednání je dle TOPO právnické osobě přičitatelné.

3. Zúžení trestní odpovědnosti

Novelou byla z § 8 TOPO odstraněna formulace, kdy trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný „jejím jménem“. Uplatní se dvě zbylé situace, které zůstaly novelou nedotčeny - musí se jednat o situace v rámci činnosti společnosti nebo v jejím zájmu (nepostačí tedy, aby čin byl spáchaný samotným jednáním za společnost), dochází tedy k určitému zmírnění dosavadní právní úpravy.

Nově přijaté znění § 8 TOPO dále zužuje odpovědnost za trestné činy osob, které jsou oprávněny jednat za právnickou osobu a osob vykonávajících řídicí nebo kontrolní činnost. Nově se musí jednat současně o osoby ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby.

4. Ostatní

Nově dochází také k rozšíření katalogu trestných činů, u nichž je vyloučena účinná lítost, tedy situace kdy trestní odpovědnost právnické osoby zaniká. Nově trestní odpovědnost právnické osoby nezaniká u dalších trestných činů spojených s korupčním jednáním. Dále dochází také k rozšíření katalogu trestných činů, u nichž jsou vyloučeny zánik trestní odpovědnosti a promlčení výkonu trestu.

Tyto informace nepředstavují právní poradenství týkající se jakékoli záležitosti nebo souboru skutečností a nelze se na ně pro tyto účely spoléhat. Před uzavřením jakékoli transakce, před jakýmkoli rozhodnutím nebo jakýmkoli kroky týkajícími se záležitostí uvedených v tomto dokumentu by čtenáři měli vyhledat vhodné právní poradenství. Bez písemného souhlasu kanceláře Dentons je zakázáno kopírovat nebo citovat jakoukoli část těchto informací.

Pražská kancelář advokátní kanceláře Dentons působí jako Dentons Europe CS LLP, organizační složka, identifikační číslo 28499808, registrační číslo DPH CZ28499808, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka č. 63999. Dentons Europe CS LLP je partnerství s ručením omezeným, se sídlem One Fleet Place, London EC4P 4GD, Velká Británie, zapsané v Anglii a Walesu v obchodním rejstříku „Companies House“ pod registračním číslem OC340214. Podléhá stavovským předpisům ohledně poskytování právních služeb v jiných zemích, kde působí prostřednictvím svých poboček, včetně České republiky a Slovenské republiky. Viz www.dentons.com pro další informace.